

Uttale frå Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (SVR) har forvaltningsmynde for Holmavassåno biotopvernområde, Kvanndalen landskapsvernområde og Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, som blir påverka av tiltaka i Lyse Kraft sin justerte konsesjonssøknad.

Uttalen gjeld Lyse Kraft sin justerte konsesjonssøknad for opprusting og utviding av Røldal Suldal kraftverk. Uttalen vil ta føre seg påverknad av verna areal, og såleis gjelde Austre grein av Røldal-Suldal prosjektet.

Verneområdestyret vil og vise til sine tidlegare uttaler til konsesjonssøknad og revisjonsdokument.

I høve til den justerte konsesjonssøknaden vedtok verneområdestyret desse hovudpunkta i styresak 25/26:

- 1. Ved at Isvatnet blir tatt inn i prosjektet, blir det tatt bort ein gevinst for verneverdiane i høve til den opphavlege konsesjonssøknaden*
- 2. Verneområdestyret forutsett at det blir fastsett eit manøvreringsreglement som sikrar naturleg islegging av Holmavatnet, og at dette reglementet sikrar at isdekket på Holmavatnet ikkje blir svekka, og at isen kan brukast av villreinen gjennom vinteren. Villkåra i eit manøvreringsreglement må bygge på eit dokumentert fagleg grunnlag og må ha tydelege og etterprøvbare kriterier for når pumping skal stansast og kan takast opp att.*

Verneområdestyret ønskjer vidare å halde fram dialogen med Lyse Kraft fram mot ein eventuelt justert dispensasjonssøknad.

Verneområdestyret si vurdering av nye punkt i søknaden

Isvatnet

I den opphavlege konsesjonssøknaden var det lagt opp til at Isvatnet skulle ha ein stabil vasstand på kote 1294 og renne «naturleg» ned til der Tverrå blir overført til Holmavatnet. Verneområdestyret har tidlegare uttalt at denne «avreguleringa» av Isvatnet ville være positivt for verneverdiane knyt til landskap og naturmangfald. Utan ei synleg reguleringssone vil landskapsrommet ved Isvatnet framstå som nærast urørt, og levetilhøva for planter, botndyr og fisk vil bli forbetra. Bortfall av vintertappinga ville og være positiv. Det vil ikkje oppstå nye erosjonsskader i Litlevassbotn, og istilhøva vil bli betre både på sjølve Isvatnet og over Tverrå mellom Djupetjørna og Litlavatnet. Dette er eit område med marginal bruk av både folk og villrein om vinteren, men tiltaket ville uansett vore positivt.

Ved endringane i den justerte konsesjonssøknaden vil denne positive sida ved prosjektet falle bort. Det er likevel positivt at Lyse kraft nå legg opp til at Isvatnet skal tappast over ein lengre periode i løpet av vinteren. På denne måten kan truleg ytterlegare erosjonsskader i Litlevassbotn unngåast.

Holmavatnet

Perioden med islegging

For perioden med islegging av Holmavatnet (normalt ca 15. november – 1. januar), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje når tilhøva for naturleg islegging ikkje er til stades. Søknaden er ikkje konkret på tidsintervall eller kriterier for når pumping kan skje (temperatur, vind, hydrologiske observasjonar og tilgjengelege prognoser blir nemnt). SVR oppfattar det likevel slik at Lyse Kraft ønskjer å legge opp til eit regime som sikrar at islegginga kan skje som normalt. Dette er ei klar forbetring samanlikna med den opphavlege søknaden. Utan ei konkretisering av tidsintervall og kriterier, er det vanskeleg å gjere ei konkret vurdering av denne endringa i søknaden, og om det gir tilstrekkeleg tryggleik for at istilhøva ikkje blir svekka. Verneområdestyret forutsett at eit eventuelt manøvreringsreglement sikrar naturleg islegging av Holmavatnet når tilhøva ligg til rette for det.

Perioden med farbar is

For perioden med sikker og farbar is på Holmavatnet (normalt frå midten av desember), legg den justerte søknaden opp til at pumping kan skje innafor gitte rammer. Konkret inneberer dette at pumpinga ikkje skal gje ei vasstandsauke på meir enn 10 cm i døgnet, og at det ikkje skal være meir pumping enn produksjon i løpet av ei veke. Søknaden inneheld ikkje opplysningar om kor lenge dette regimet skal vare utover våren. Dette er ein viktig opplysning som må komme på plass.

Eit regime som sett rammer for pumpinga til Holmavatnet er ei forbetring i høve til den opphavlege søknaden. Det er likevel viktig å være klar over at det skisserte regimet framleis vil opne for periodar med store vasstandshevingar om vinteren. Sjølv om det leggst opp til restriksjonar, opnast det framleis for pumping som til dømes kan gi 30 cm vasstandsauke i løpet av tre døgn. I periodar kor pumping er aktuelt, vil og det naturlege tilsiget normalt være stort. I tillegg vil ein få ei ekstra auke i vasstanden frå tappinga av Isvatnet. Ei slik vasstandsheving kan skape vassfylte råker og hindre villreinens bruk av isdekket.

Søknaden inneheld ikkje berekningar av denne samla vasstandsauka, sjølv om det er denne som er viktig i høve til påverknaden av isdekket og villreinens bruk av dette.

Verneområdestyret forutsett at manglande opplysningar kjem på plass.

Verneområdestyret forutsett og at det blir fastsett eit manøvreringsreglement som sikrar at isdekket på Holmavatnet ikkje blir svekka, og at dette kan brukast av villreinen gjennom vinteren

Auke i reguleringshøgda med 5 m

Det leggst framleis opp til ei senking av LRV i Holmavatnet med ytterlegare 5 m. Samla reguleringshøgde vil bli 15 m. Verneområdestyret vil påpeike at innverknaden på villreinen bruk av isen, av ei auke i reguleringshøgda på 50%, ikkje er vurdert i konsesjonssøknadene, Norconsults sin konsekvensutgreiing eller NaturRestaurering si tilleggsutgreiing.

Verneområdestyret vil derfor be NVE å pålegge Lyse Kraft å gjennomføre ei slik utgreiing. Ei slik auke av reguleringshøgda vil ha negative konsekvensar for villreinens bruk av isen, og kunnskap om dette forholdet må være ein del av det vidare grunnlaget når NVE skal fatte avgjerd i saka.